

בס"ד

פסק דין

אור ליום ו' ערש"ק פ' כי תבוא י"ז אלול תשמ"ז

1234567 אה"ח

מה גדול הצער אודות הנסיון שנעשה בעירנו
בני ברק להטיל מרות בכפייה על צבור גדול
ובהם גדולי תורה שליט"א, ולחייבם לקבל על
עצמם רב העיר בניגוד לדעתם.

והדבר פשוט שלא זו דרך התורה,
והרשות בידם שלא לקבל ע"ע כפיה זו,
יכולים הם לקבל עליהם לרב העיר את
מי שנראה בעיניהם ראוי והגון
להעמיד ולסדר כל עניני הרבנות והכשרות.
תקנתנו כי הדברים ימצאו מסילות בלב החפצים
בשלום העיר ואחדותה.

שלמה שמשון מיכל יהודא חיים
קרליץ ליפקוביץ קנייבסקי
אב"ד פ"ת

ג"א מצטרפים לדברי הגאונים שליט"א

שמעון בעדני דוד עדס מכלוף פחימה

פסק דין מגדולי התורה בענין רבנות העיר בני ברק.

לדעתם של מרן הסטייפלר זצוק"ל ויבלחט"א מרן הגרא"מ שך שליט"א – ואכן
עד היום הזה, החרדים לדבר ה' מדירים את רגליהם מ"בנק לאומי" עקב
האיסור קנב.

קנב) להלן מספר דוגמאות, בנוסף לפרשת בנק לאומי. ביום ו' ט"ז אייר תשמ"מ הופיע בעתון "המודיע"
במדור "מכתבים למערכת" מכתב, שנכתב ונחתם ע"י "אחד הרבנים", אשר בו דברים נגד דעת מרן
הגרא"מ שך שליט"א בנושא החזרת שטחים.

וכך מעיד על השתלשלות הענינים ר' ישראל שפיגל במכתבו לחברי הנהלת "המודיע" מיום א' אב
תשמ"ט: "מספר ימים לאחר חג הפסח תשמ"מ, הביא לי רח"מ קנופך מאמר לפירסום בתור 'מכתב
למערכת' חתום בחתימת 'אחד הרבנים', המתפלמס עם דברי הגרא"מ שך שליט"א שפורסמו בחוה"מ
השולל את הדעה שאסור להחזיר שטחים מכל וכל, וקובע כי אם יש אפשרות לשלום אין מניעה
מלהחזיר כי ענין פקו"נ מכריע כאן. השבתי לו: הגרא"מ שך שליט"א הוא מראשי מועצה"ת והוא החבר

א"ח 7654321

ד א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד

בס"ד, מוצש"ק נשא החדש"ס

[Handwritten signature]

מודעת המחאה מטעם "מועצת גדולי התורה", ש"המודיע" לא הסכים לפרסמה.

בשליטה במערכת "המודיע", באה לידי ביטוי גם השותפות עם חב"ד. מאז ומתמיד לא סוקרו פעולות חב"ד מעל דפי "המודיע" בהוראת הרי"מ לוי"ן ז"ל^{קניג}, ומעתה החלו לסקר את פעולותיהם, גם אם היה זה למורת רוחם של גדולי התורה וחלקים נכבדים ממרכיביה של אגו"י^{קניג}.

וכך מעיד על השתלשלות הענינים הרב דן מייזלס שליט"א – תלמידו ונאמן ביתו של הגרש"ז ברוידא שליט"א ראש ישיבת חברון: "לפני כמה שנים הוכה חבר כנסת של אגודת ישראל בביתו מכות אכזריות, עד שהיה צורך להבהילו לבית חולים – מבלי להכנס לפרטים ע"י מי ולמה הוכה, אם המכות היו יותר או פחות, ואם היה בלי הכרה או לא. עצם צורה זו של דיבור, או יותר נכון של אלימות, אינה דרך. עוד באותו מוצאי שבת, כשהגיעה ידיעה לביתו של הגרש"ז ברוידא שליט"א, קיבלתי טלפון מביתו לבא אליו, כדי לנסח מכתב בשם מועצת גדולי התורה. במכתב היה כתוב אך ורק, שדרך האלימות אינה דרכה של תורה, מבלי להזכיר מה קרה – מכתב התעוררות גרידא. עוד באותו לילה הגיעו אל חברי מועצת גדולי התורה, והם חתמו על המכתב, הרב קרליץ הרב זלזניק והרב שפירא. ובהגיע המכתב למערכת 'המודיע', עורך מסוים – שאני יודע את שמו, ואני מנוע מלמסור אותו כרגע – החליט שלא לפרסם את המכתב, ובאיזה לשון הוא החליט... ובאיזה צורה... לאחר מכן טלפן הגרש"ז ברוידא בעצמו למערכת 'המודיע' וביקש להכניס את המכתב, אמרו לו בודאי בודאי, מועצת גדולי התורה... בודאי... – המכתב לא פורסם ב'המודיע' עד היום הזה!". [ראה דבריו במלואם, במדור "דבר מרביצי התורה"].

בחודש כסלו תשמ"ז התפטר שר הפנים דאז הרב יצחק פרץ שליט"א מתפקידו, עקב התערבות משפטית המחייבת אותו לרשום גויה כיהודיה. במאמר מערכת של עתון "המודיע" – "הד היום" – נכתב בזה"ל: "קדמה להתפטרות, נסיונו הכושל למצוא מוצא ע"י תוספת המילה "נתגייר", מוצא שלא נתקבל על דעת רבנים בישראל... בית המשפט שפסל תוספת זו הציל אותו ואת הבאים אחריו מן הכשלון" ["המודיע" ל' כסלו תשמ"ז].

כידוע, התיקון בתעודת הזהות ע"י כתיבת נתגייר, נפסק ע"י גדולי התורה כי הוא התיקון היותר טוב. ב"יתד נאמן" ט"ו אלול תשמ"ו, הופיע מכתבו של הגרא"מ שך שליט"א המעיד: "כי התיקון הזהות 'יהודי גר' אם הוא מביא מסמך שהתגייר, לדעתי זהו תיקון יותר טוב ממה שהיה מלפני זה רשום כיהודי". במאמר מחאה נגד עיתון "המודיע", יצא למחרת "יתד נאמן" יום א' טבת תשמ"ז, תחת הכותרת "הד איום", וכה דבריו: "נסיון כושל" – כך מוגדרת התנהגותו של נציג ציבור שפעל על פי הוראת גדולי התורה? כשהמטרה אחת ויחידה: ביזוי התורה ונושאי דגלה... הכותב חשש כנראה כי שני המילים 'נסיון הכושל' לא נקלטו מספיק בתודעת הקורא השיטחי, ולכן חזר וכתב: 'בית המשפט שפסל תוספת זו מן הבחינה החוקית, הציל אותו ואת הבאים אחריו מן הכשלון', בית המשפט 'מציל מן הכשלון', את מי הוא מציל? – כנראה שלעזות מצח וחוצפה אין גבול, לבית משפט חילוני ולשופטי ערכאות להם מגיע 'ישר כח' על שהצילו גדולי ישראל מן הכשלון... נבצר מבינתנו כיצד אותה יד ובאותו מקום תקרא בבא העת ל'לא תסור מכל אשר יורוך'".

קניג ראה להלן הערה קס"ט ענין זה בהרחבה.

קניג וכך כתב הרב שלמה לורנץ נ"י במכתבו הנזכר לר"מ אברמוביץ נ"י: "אחרי שמרן שליט"א יצא בכתב וקבע עמדתו במה שנוגע לחוג מסוים ומבקש שלא להשתתף בכנסים שלהם, איך זה שבעתון הרשמי של התנועה מזכירים בלא הרף את החגיגות של חב"ד ונותנים להן כיסוי מלא ורחב בלי להזכיר אפילו במלה אחת את עמדת מרן שליט"א נגד זה. העמדה שלו ממש "יוק", יש רק חב"ד חב"ד. האם חב"ד מועמדים להצטרף לאגו"י? האם מהם תבנה אגו"י? כל אחד יודע שמבחינה מספרית הם ציבור קטן, והם נותנים את הקולות שלהם לליכוד ולמורשה ולא לאגו"י. ובו בזמן כולם יודעים ומבינים שבלעדי מרן שליט"א לא תהיה אגו"י. איך מתעלם "המודיע" לגמרי מהעמדה שלו, ואינו מזכיר אותה כלל כעובדה במציאות.

איזו תמונה היתה בכך ש"המודיע" מפרסם ידיעה של עתי"ם על חבלה בקיוסק בב"ב שבה נשתל בזדון פרט כוזב על כך שזה היה מכוון נגד חב"ד, ובזמן שבכל העתונים הבינו להשמיט את הפרט הזה – דוקא ב"המודיע" זה מופיע? האם נועד כל זה כדי לחזק את אגו"י, כדי לקרב בחזרה לבבות של עשרות אלפי אגודאים, או הכוונה הברורה היא להמשיך להקניט ולצער. אולי תקרא מחדש את המאמר הנפלא

ההסטוריה חוזרת

מעשים אלו גרמו להתמרמרות רבה בקרב תלמידי חכמים ויראי ה', שנחרדו לנוכח הביזוי המחפיר של גדולי התורה. ואכן בקיץ תשמ"ה, הוקם עתון חדש ע"י הגר"י קניבסקי זצוק"ל בעל "קהלות יעקב" – שאף נתן לו את שמו "יתד נאמן" – ויבלחט"א ראש ישיבת פוניבז' הגרא"מ שך שליט"א קינה.

בכ"ג תמוז תשמ"ה, הופיע הגליון הראשון של "יתד נאמן". הופעתו לוותה במלחמה קשה שנוהלה נגדו – בעלי עסקים שפרסמו בו הסתכנו בהצעות, שליחת חוקרי מס הכנסה וכדו'ק"י. אולם מנהלי העתון המשיכו ללא רתיעה בהוצאתו, ע"מ לאפשר כלי ביטוי לציבור גדול ולרבותיו.

בהופעת "יתד נאמן", חוזרת ההסטוריה על עצמה – כאשר "המודיע" השיג את גבולו של עתון "הקול" – "עתון יומי לתנועת אגודת ישראל".

העתון היומי הראשון של תנועת אגודת ישראל, נוסד ביום חמישי ב' אדר א' תש"ח בעיצומם של הקרבות, בשם "היומן" – "עיתון יומי לתנועת אגודת ישראל בארץ ישראל" הוגדר העתון. 10 מא"י מחיר הגליון, דמי החתימה לחודש – 320 מא"י, בחו"ל – 450 מא"י, ומחיר מודעת אינטש על טור 800 מא"י.

הרוח החיה ביוזמה להוצאת העתון ועריכתו, היו חברי אגף באגו"י בשם "פאג"י", אשר התגבש כעשור שנים קודם לכן. בין חברי פאג"י נמנו אישי מעש ואנשי הגות, שקראו לעמידה מוצקה על טוהר הרעיון והשקפה האגודאית. מאבק קשה במיוחד, היה לאנשי התנועה נגד תנועת פא"י. וכדי ליצור תחליף הולם לפועלים ולעובדים החרדיים, הודיעו כי הם המייצגים האמיתיים של הרעיון האגודאי. גם השם "פאג"י" היווה ראשי תיבות של פועלי אגודת ישראל, וכדי להבדיל בין שתי התנועות נוספה האות ג'.

העורך האחראי של "היומן", היה הסופר המחונן הרב אוריאל צימר ז"ל. באותה תקופה – ימי התחדשות מוסדות המימשל והצבא במדינת ישראל – ניהל "היומן" את מאבקי הדת בעקביות וללא חת. עורכי העיתון עשו ככל

שלך בנידון חב"ד ב"המודיע" לפני מספר שנים, ואת המודעה שהכתיב בזמנו ל"המודיע" מנהיג אגו"י הרי"מ לוין זצ"ל, ותעשה חשבון הנפש האם כך רוצים לבנות או להמשיך להרוס את אגו"י.

קנה) וכה דברי הגרא"מ שך שליט"א במכתב מיום כ"ה שבט תשמ"ו לכנס חיזוק למען "יתד נאמן": "שאפילו בעתונים היותר טובים, אין הכתבים מביעים במאמרים את דעת תורה והשקפתה. ולפעמים מגיעים לידי סילוף הדברים, וגם מבליטים ומעדיפים מי שקרוב לדעת חוג מסוים ומשתלטים על מה שמשותף לכולם." [מכתבים ומאמרים למרן הגרא"מ שך שליט"א].

קנו מערכת יתד נאמן נוהגת לכתוב "אמור למפרסם – ראיתך ביתד נאמן" העיתון חזר על המודעה בארנויה דקה בגליון פורים: "אמור למפרסם ראיתך ב'יתד נאמן' – ומאז לא ראיתך..."

יכולתם, ע"מ שהופעתו תהיה סדירה. גם בימים בהם לא הופיע אף עתון – ימי המצור וההפגזות – הופיע "היומן" בגליונות קטנים שסודרו במסדרת יד והודפסו במכונת יד^{קנז}.

כאשר התחדדו היחסים באגו"י – בחורף תש"ט – בנוגע לשאלת הליכה לבחירות בחזית דתית, ו"היומן" היה ראש חץ נגד המגמה של ה"חזית", נעשו נסיונות ע"י מחייבי החזית לסגירת העתון. ואכן, ביום י"ט טבת תש"ט הגיע צו מאת שר הפנים יצחק גרינבוים, המורה על סגירת העתון. בפניה נמסר, כי הדבר נעשה בעקבות דרישתם של אישים באגו"י המשתתפים "בחזית"^{קנז}. לאחר מספר ימים בהם הופיע העתון בשמות חדשים ובהוצאה חד פעמית – שאינו מצריך רשיון – ראו כי אין לדבר תוחלת ארוכת טווח, וביום א' שבט תש"ט בו מלאו שנים עשר חודש לעתון הודיעו על סגירתו^{קנז}.

קנז ביום בו פוצצו הבריטים גוש בתים ברח' בן יהודה בירושלים סמוך לשעה שש בבוקר, הופיעה הוצאה מיוחדת של "היומן" [י"ב אד"א תש"ח] ובה ידיעה ראשונה על הפיצוץ: "רצח קטלני בירושלים". בעתון פורסמה באותו יום קריאה דחופה לציבור לתרום דם לפצועים, כדי להציל נפשות מישראל.

קנז יומיים לאחר שניתן צו הסגירה, יצא "היומן" במאמר רווי כאב ועלבון צורב [תחת הכותרת "גם זה לא יועיל"] אשר בו שטח את סיפור חייו וקשייו המרובים של "היומן" החרדי – אגודאי, אשר אותו מבקשים לסגור. יש בנותן ענין לצטט קטעים אחדים ממאמר זה, באשר הוא מראה לנו כי אכן ההסטוריה חוזרת – כי על כן גם העתון "יתד נאמן" יכול לכתוב את אותם דברים. וכך נאמר באותו מאמר: "היומן רואה לעצמו כתובה להביא לידיעת קוראיו וידידיו, ולידיעת הציבור החרדי בארץ כולה, את השלב החדש במלחמה המתנהלת זה כמה נגד 'היומן', במטרה לשלול מאת הציבור החרדי את בטאונו, הנלחם בעוז ובעקביות את מלחמתו. 'היומן' שנוסד במטרה להיות לפה לזה הציבור אשר לא נכנע למציאות הקשה ולא נשבר תחת עולה, היה מראשית הופעתו כצנינים בעיניהם של אלה שגמרו אומר לשחות עם הזרם ולא נגדו. אך עם התקרב מועד הבחירות ונתרחקו ביותר דעותיהם של הנאמנים לאגודת ישראל מדעותיהם של אלה שהפכו קרדום לחפור בה שררה וכבוד, התחילה פרשת נגישות נגד 'היומן', אשר בהתאם למטרה שיצר לעצמו עם ייסודו, שירת בנאמנה את רעיונה הטהור של 'אגודת ישראל' ואימץ ידיהם של אלה שהחזיקו בו. בהשפעתו של מנהיג אגודאי ידוע גורש 'היומן' מבית הדפוס שבו נדפס, פעולה זו נעשתה מתוך הנחה שגירוש זה יגרום להפסקת 'היומן'. משלא הצליחה פעולה זו, והוא המשיך להופיע הודות למסירותם הנאמנה של מנהליו וחבר עובדיו, החלו בפעולות ממשיות לניתוק הקשר בין 'היומן' וקוראיו. באמצעי לחץ שונים לחצו על חלק ממנויי 'היומן' שיפסיקו את קשריהם עם העתון... עשרות שנים היתה היהדות החרדית בארץ ישראל ללא פה, אילמת היתה, היא לא יכלה לבטא את דרישותיה, לא היתה לה האפשרות להגיב על מאורעות ותופעות החיים, ולגלות ברבים את עמדתה. אך הנה קם והיה הדבר, ביוזמתם של מספר עסקנים מסורים הוקם 'היומן' המשמש פה ליהדות החרדית... בתנאים קשים ביותר פעל 'היומן', לא אחת הופעלו נגדו איומים בגלל תגובתו האמיצה, אך 'היומן' עמד על משמרתו ללא רתיעה וללא חת... אלה הבאים עתה לסוגרו בגלל אמביציות אישיות, הנתנו לעצמם דו"ח מה המעשה שהם עושים? הבאמת הפך 'הכסא' לאידיאה הנשגבה ביותר? למטרת החיים של אי אלו עסקנים הנמצאים בתאווה התנצחות עד כדי כך שאין עליהם לא מורא שמים ולא בושה מבשר ודם? כי מה יאמרו השומעים, העתון היומי האגודאי היחידי נסגר על ידי מנהיג אגודאי. כשם ש'היומן' לא נכנע עד כה לאיומים מן החוץ כן לא יכנע ללחץ מבפנים, הוא ימשיך ללכת בדרכו, דרך הנאמנות לאגודת ישראל המקורית, ושום לחץ לא יטה אותו מדרכו. ואנו מביעים את התקווה, שכל הנאמנים לאגודת ישראל יתנו לנו את מלוא עזרתם ויעודדונו בדרכנו הקשה" ["היומן" כ"א טבת תש"ט].

קנז תחת הכותרת "דבר לקוראנו" נאמר: "היום מלאו שנים עשר חודש להופעת 'היומן', והיום הזה אנו נאלצים להפסיק את קולנו הפסקה קצרה, מבלי יכולת להמשיך עוד בתנאי החנק שהושמו על

בתוך ימי מערכת בחירות אלו, נעשה ניסיון ע"י עסקני אגו"י ב"חזית" להוצאת עתון יומי שיתחרה ב"היומן". ביום י"ד כסלו תש"ט החל להופיע בירושלים "המבשר" בראש גליונות המבשר נכתב: "המו"ל מנחם גליקמן – פיוש, בהשתתפות קבוצת עיתונאים מכל חוגי אגודת ישראל".

כאמור, העתון יצא למרות שמזה כעשרה חודשים כבר הופיע עתון יומי אגודאי – "היומן". המניע העיקרי ככל הנראה היה הקרע עם עורכי "היומן" שיצאו חוצץ נגד הסכם "החזית הדתית", שנחתם שבועות ספורים קודם לכן. מספר שבועות הופיע "המבשר" כעיתון ערב, חודשים ספורים כעתון בוקר, ובחודש אב תש"ט החל להופיע כשבועון.

לעורכי "היומן" לשעבר, היה ברור כי אי אפשר להשאיר את היהדות החרדית ללא עתון יומי ראוי¹²³⁴⁵⁶⁷, מה גם שלהם היתה זכות הקדימה, שכן עבודתם המסורה ב"היומן" והוצאתו הסדירה, קדמה כשנה לפני הופעת "המבשר" שנולד מן המחלוקת כמייצג הנציגות האגודאית ב"חזית".

הבמה שלנו וכו'. מדה יתירה של התאפקות והבלגה דרושה לנו, בשביל להבליג על הכאב והזעם האצור בתוכנו. בגלל החתירות הזדוניות נגד 'היומן', לא ע"י מתנגדי אגודת ישראל כי אם ע"י משטינים מבפנים, ואלה לא מקצות המחנה הם, לבושתנו אוחזי ההגה הם באגו"י... קולה של פאג"י שהרבתה כבוד ועצמה ליהדות החרדית, הקול הזה לא ידום, ההפסקה היא קצרה ולכשישמע הקול הזה שוב לא ידום בעד"ה".

קס) שבועיים בלבד לאחר סגירת "היומן" יכול היה להבחין הציבור הנאמן, מהו התחליף שיצרו לו. ביום ט"ו שבט תש"ט נקבע מושב "בית המחוקקים" הישראלי בירושלים. "המבשר" ראה את הדברים כך: "ירושלים היהודית לובשת חג גדול והתלהבות עצומה, ירושלים בירת עולמים... מקבלת היום בפעם הראשונה מאז אלפי שנות גלות, דיכוי וסבל, את האסיפה המכוננת של העם היושב בציון, בית הנבחרים הראשון של מדינת ישראל. ספק אם מאז קיים הישוב היהודי בירושלים, הרגיש שמחה כזאת... ט"ו שבט תש"ט, יחרט בתולדות מדינת ישראל ובתולדות ירושלים הדוויה כיום הסטורי, יום אשר מעטים דוגמתו בערכו וגדולתו. יהווה היום הזה מפנה רב ערך, ושלב חדש בדברי ימינו" ["המבשר" ט"ו שבט תש"ט].

לקראת יום העצמאות תש"י, גברה התרגשותו של "המבשר". בגליון כ"ב ניסן תש"ט נאמר: "רק שבועיים מבדילים בינינו ובין יום העצמאות תש"ט. ביום זה יתנוסס דגל המדינה בעיר ובכפר, מעל כל בנין ממשלתי, מוסד חינוכי, ומעל בתים פרטיים". בהמשך מפורטים גודל הדגל וצורתו, והיחס בין צלעותיו. ובסיום: "תושבי ירושלים מתבקשים להכין מבעוד מועד, דגלי המדינה לפי הדוגמא שעליה החליטה הממשלה".

ערב יום העצמאות הופיע מאמר ראשי "וביום עצמאותנו", ולמחרת בכותרת הראשית "דבר ראש הממשלה ליום העצמאות", בו הודפסו דברי ההבל של בן גוריון, שדיבר על שלושה "חגים לאומיים" – פסח, חנוכה, ויום העצמאות...

אין גם קודם לכן, הטרידה את העתון שאלת היחס ל"חג" הנ"ל. לאחר שהועלתה השאלה מה דינו של יום העצמאות שחל בשבת או בערב שבת, פירסם העתון [ביום כ"ד ניסן תש"ט] מאמר, תוך כדי ציון הערות המערכת כי זו דעה פרטית של בעל המאמר, והכותבים מתבקשים לחוות את דעתם. באותו מאמר קבע הכותב, כי גדול יום זה מיום בו עלו עזרא ונחמיה, ולכן יש לציינו באמירת הלל. יחד עם זאת יש גם לדמותו לפורים, בציון סעודה ומשתה ומשלוח מנות! כאשר יחול יום העצמאות בשבת – הוסיף – יש לנהוג בחלוקת הדברים כעין "פורים המשולש": הלל, משתה, ומשלוח מנות, ויום ראשון... נראה "דגלנו" אב תש"י, בו מותקף "המבשר" על דברים במדור בקורת הספרים, שם נכתב כי יש לשבח ספר מסוים הכולל תורת המוסר והחסידות יחד עם דעותיו של... שפינוזה הכופר].

ואכן לאחר הבחירות בי"ח אייר ל"ג בעומר תש"ט, הופיע העתון ושמו "הקול" – "עתון יומי לאגודת ישראל". העתון הופיע במתכונת "היומן" וגם הוא נערך ע"י הרב אוריאל צימר ז"ל, ופורסמו בו מאמריהם של טובי הסופרים והמחנכים החרדים כמו הרב אברהם וולף זצ"ל ואחרים.

דעותיו הקיצוניות מדי – לטעמם של חברי אגו"י ב"חזית" – של עתון "הקול" לא ערבו לחכם, לשם כך הוחלט – למעלה משנה להופעת "הקול" – להוציא עתון יומי אגודאי נוסף מתחרה! ביום י"ד תמוז תש"י כתב "המבשר", כי בועה"פ של אגו"י הוחלט להוציא עתון יומי אשר "ייצג את הקו הרישמי של אגודת ישראל"^{קסא}.

1234567 10000

קסא עורך "המבשר" הרב מנחם גליקמן – פרוש דיווח לקוראיו כי הכנס "ציין לשבח את מאמציו של העסקן האגודאי הדגול, הרב מנחם גליקמן – פרוש הי"ו בענין זה".

ביום י"ט אלול תש"י, הופיע גליונו הראשון של "המודיע" קס"ב. במאמר המערכת בגליון הראשון נכתב מהי מטרת העתון: "עתוננו תכליתו לקרב ולא לרחק, כי השעה היא שעה גדולה של קיבוץ פזורים וקיבוץ גליות. שערי מדינתנו העצמאית פתוחים, כל שבט ישראל נידח מתקבלים יחד לקול בשורת שיבת ציון. לא נחסוך כל מאמץ, להעמיק את הכרת האחדות, ונחתור לחיזוקה של "החזית הדתית המאוחדת" וביצורה!" קס"ג.

"הקול" הופיע במשך כ־15 שנה מדי יום ביומו, ולבסוף נסגר בשל קשיים תקציביים ובעיות קיומיות. "המודיע" שהשיג את גבולו – וכל זאת לא מתוך מטרה להפצת השקפה בהירה יותר אלא להיפך – שרד קס"ד. ואכן, ההסטוריה חוזרת על עצמה – כשלושים וחמש שנה לאחר מכן חזר שוב התהליך.

שיתוק המוסד העליון

כפי שכבר נאמר, יסוד קיומה של אגו"י הוא בהכוונת הפעולות ע"פ גדולי התורה. לשם כך הוקם המוסד העליון – מועצת גדולי התורה. ואכן, במשך השנים נגרם קידוש ה', בכך שהנציגים כיוונו פעולותיהם ע"פ הוראת גדולי התורה בלבד. אולם עם הליקוי הארגוני שנבע מהשתלטות סיעתית, חל שינוי אידיאולוגי חריף בהנהגת המפלגה, גם ביסוד חשוב זה.

בחשון תשד"מ פרש נשיא מועצה"ת מרן הגרא"מ שך שליט"א מחברותו במועצה, רבים דיברו על ההשלכות שיהיו להתפטרות זו ומניעה קס"ה. מאז

קס"ב יצוין כי "הקול" לא נקט בשיטת התעלמות לגבי "המודיע", ולמחרת הוצאתו פירסם ידיעה חדשנית, על עתון יומי חדש אשר החל להופיע בירושלים בשם "המודיע", תוך איזכור שמות עורכיו והמוציאים לאור.

קס"ג גם ב"המודיע" ניכרה מיד בתחילתו, רוחו המיוחדת של "המבשר". כבר בשבועות הראשונים להופעתו, ביום כ"ד אלול תש"י פירסם "המודיע" רשימה על לוח שנתי שיצא ע"י ממשלת ישראל, ובו "מאורעות ותאריכים שנתחדשו ונתקדשו מאז קום המדינה". הרב משה שיינפלד הגיב מיד באירוניה האופינית לו: "חבל שסתם "המודיע", ולא פירש אם קדושה זו שנתקדשו התאריכים ע"י המדינה, היא לשעתה או גם לעתיד לבוא..." ["דגלנו" גליון אלול תש"י].

קס"ד "המודיע" דאג להזהיר מדי פעם את קוראיו פן יפנו חלילה אל "הקול" שקדם לו, ואשר המודיע מסיג גבולו: "המודיע הוא בטאונה הרשמי והיחידי של תנועת אגו"י והמון חבריה". ["המודיע" כ"ב אלול תש"י].

קס"ה התפטרות זו הולידה סערה גדולה בציבור, באשר ראש ישיבת פוניבז' היה במשך עשרות שנים ממורי דרכה של אגו"י ומהעומדים בראש מערכותיה. כאשר לא היתה פעולה, מעשה, או בעיה, שלא הוא היה זה שהדריך וכוון את אשר יש לעשות. הספר "מכתבים ומאמרים" – בו מובאים מכתביו בנושאים ציבוריים וכלליים – רובו הוא ממכתביו ומאמריו במה שקשור לאגו"י. אם זה בימי מערכות בחירות כשהקהיל את בני התורה לאלפיהם כאשר קרא לפעול ולהפעיל למען אגו"י, ואם זה כאשר עמד בראש כל האסיפות של הנהלת "החינוך העצמאי", ושלה מכתבים לרחבי תבל בבקשות עזרה, ואם זה כשהוא מדרבן במשך עשרות שנים אברכים ובני תורה שירבו ברישום ילדים לחינוך הע"צ, ואף הופיע בפני אלפי מורים של החינוך הע"צ ע"מ לדרבנם לפעולה זו.

למעשה שותקה כליל המועצה, ושוב לא התכנסה. בשלב זה הגיעה שעת מבחן של העסקנים – אשר עליהם היה לעשות כל אשר לאל ידם למען השיב את תפארת אגו"י כבראשונה, כאשר כל עניני האגודה היו מנוהלים ע"י מועצגה"ת. אולם העסקנים לא עשו דבר, ונראה היה כי אין הדבר מפריע להם כלל ואולי אף טוב יותר היה להם במצב זה.

זאת ועוד, חברי מועצת גדולי התורה – לפחות רובם הגדול – אינו מעודכן כלל במהלכים של עסקני אגו"י, וודאי שאין הם באים לשאול בעצתם ובהוראתם. העסקנים פשוט חדלו לפקוד את ביתם של חברי מועצגה"ת – גם לשם מגיעים רק ערב בחירות כדי לנסות ולהשיג את תמיכתם בבחירות.

סיפר הרב דן מיזלס שליט"א: "לפני ארבע שנים הגיע לראש הישיבה – הגרש"ז ברוידא שליט"א, אחד מחברי הכנסת של אגודת ישראל כדי להחתימו לפני הבחירות. ראש הישיבה – שמשתדל מאוד בדרך כלל לא לפגוע באף אחד, שאל אותו: מי אתה? והוא ענה לו: אנוכי! הלא זה זה. אמר לו ראש הישיבה: כן, נפגשנו באחרונה לפני ארבע שנים... "קסי".

לסיום פרק זה יש בנותן ענין להביא את עדותו המזעזעת של כ"ק אדמו"ר

לונדון תשס"ח

נשיא מועצגה"ת מרן הגרא"מ שך נואם בישיבת מועצה.

מבעלזא שליט"א – חבר מועצת גדולי התורה – אשר תימצת בדברים קצרים את המצב החמור השורר במפלגה, ובכללו אי הציות לגדולי התורה. ואלו דבריו: "במשך הזמן נתחדדו היחסים באגו", והחל בה פילוג. העסקנים הדרדרו למאוד, בפרט בעסקי כספים. הם חדלו לגמרי לייצג את כלל הציבור החרדי, וייצגו רק סיעות פרטיות. כך גם הפסיקו מפעילות למען שמירת קדשי ישראל, ולפעול לקיום הישיבות הק' ומוסדות התורה. ועל כולם הוא, שהמוסד הקרוי "מועצת גדולי התורה", שהם עצמם הקימו מהרכב רבנים וגדולי ישראל ומנהיגי ישראל, ש"אגודת ישראל" כארגון כפופה למרותם כתנאי המייסדים, חדל לתפקד ואינו קיים"קסז.

אה"ח 1234567

114

קסז) ראה דבריו במלואם, במדור "דבר מרביצי התורה".

הוצאת החכמה

הקמת "דגל התורה"

הנצח – אב"ת

בתמוז תשמ"ח לקראת הבחירות לכנסת ה־12 התארגנה קבוצת ראשי ישיבות ותלמידי חכמים מנאמניה של אגו"י, על מנת לבוא במשא ומתן עם כל מרכיבי האגודה, כדי שבהסכמת הכל יוסרו העיוותים ותפסק המערכה לזריקת רבי התורה ורבנותיהם מהמפלגה. הציבור הרחב אשר שמע התארגנות זו – שנקי, אה בשם "התאחדות בני תורה" [אב"ת] – הגיעה אליו, יצר קשר נלהב עם ראשי ההתאחדות, וזאת משום שציבור אגודאי נאמן, חש שזכויותיו נרמסות, שדעת רבותיו מושפלת, ושישנם עסקנים המנסים בכל כח שבידם לנשל ציבור זה ולהדיחו – פשוטו כמשמעו – מן התנועה.

המסר המרכזי שבפי ראשי אב"ת היה שאותו ציבור אגודאי מסור אשר צרו רגליו, ואשר נזרק מן המפלגה, אינו יכול לחזור למפלגה גם באמצעות חלוקת מקומות והסכמי רוטציה וכדו' אלא אם כן יפתרו הבעיות משרשן. והיינו לפעול למען הכלל, תוך כדי שיתוף פעולה בין כל החוגים הנמנים על הציבור החרדי – על פי הכלל האגודאי העתיק "נהרא נהרא ופשטיה". ועל מנת שתשמר לכל חוג וחוג הזכות לנווט את דרכו על פי רבותיו, וכמובן שלא תיעשה כפיה או פגיעה כלשהי כנגד חוגים אחרים ורבנותיהם, אשר הם מהווים חלק מן התנועה^{קסח}.

קסח ויש לצטט בענין זה את אשר כתב מכאב ליבו הרב שלמה לורנץ נ"י, במכתבו הנזכר לריו"מ אברמוביץ נ"י: "האם אתה מאמין באמת, שאם שלמה לורנץ ישוב וישב ליד השולחן של אגו"י, יחזרו יחד אתו אותם עשרות אלפים שעזבו את אגו"י מתוך אכזבה ושאת נפש? האם אתה מאמין באמת, שאם שלמה לורנץ יחזור סתם כך בלי שינויים מרחיקי לכת, יחזרו יחד אתו אלפי אלפים של תלמידי הישיבות וסתם תלמידי חכמים, אשר נפגעו עד עמקי נפשם מהפגיעות ללא הרף – במשך שנים – ברבם המובהק, מקור השראה לתורתם, להשקפה אמיתית, באיש המורם מעם – אשר רק צדקה עשה הקב"ה שדורנו זכה לו, באיש אשר בו רואים רוב מנין ורוב בנין של הציבור החרדי בארץ ובכל העולם את רבן של ישראל, באיש שהקים עולה של תורה בארה"ק? ואם מן הגאון ראש הישיבה – עם כל ענותנותו שנהפכה לאגדה וללימוד – לא היה יכול עוד למצוא מקומו ועזב את מועצה"ת, אתה מאמין באמת שתלמידיו ומעריציו יחזרו לאותה אגו"י שכ"כ פגעה ברבם הנערץ, וממשיכה עד היום לפגוע בכבודו, לקנטרו ולצערו?... האם רוצים כך להמשיך לבנות או להמשיך להרוס את אגו"י?"

ואכן נציגי אב"ת ישבו ימים ולילות עם מרכיבי האגודה, וניסו בכל כוחם – בציוויים של גדולי הדור – להגיע להסכמים ברורים.

כדי להביא לפתרון שורשי של הבעיות, היתה אחת הדרישות לראות ששותפות זו הקוראת בגלוי לפלג את האגודה – תתפרק – כשלזה מצטרפת הבקשה ש"המודיע" לא יסקר את פעולות חב"ד – בקשה אלמנטרית ביותר, שהרי זו היתה דרכו של "המודיע" לא לסקר גופים ואישים אשר מחוץ למסגרת אגו¹²³⁴⁵⁶⁷ ויקסט, מה גם שבנוסף לזה מדובר בתנועה הלוחמת באופן קבוע באגודה – והרי גדולי התורה מאז ומתמיד הסתייגו ברורות מפעולותיהם^{קע}.

¹²³⁴⁵⁶⁷והיחיד

קסט ואמנם ביקורת קשה היתה על "המודיע", בזאת שנמנע מלסקר גופים ואישים אשר מימין לאגודה. כגון סאטמר, פעילים וכדו'. שהרי כבר אמר רבי אלחנן וסרמן הי"ד בקובץ מאמרים עמ' קל"ח: "עלינו לבקר את מעשינו ולחשוב על ההתנגדות מימין". וכך כתב ר' משה שינפלד ז"ל בירחון "ניב המורה" תשרי תשל"ה: "יש מחר לאחר זמן, כאשר לא יפקדו ולא יזכרו נמושות העתונאים החרדים, שבצרות אופקים ניסו להשכיח ולהעלים את אישיותו של רבי עמרם בלוי אף עם הסתלקותו". ואת אותם מילים אפשר ואף צריך לכתוב כלפי אותם נמושות, שהתייחסו כן לר' משה שינפלד ז"ל.

יש להוסיף עוד, כי במשך תקופה ארוכה נמנע "המודיע" מלסקר את פעולות חב"ד, וכל ידיעה הנוגעת לחוג זה הושלכה לסל. היה זה בהוראת הרי"מ לוין ז"ל, שבטאון אגו"י לא יסקר פעולות חוג הלוחם בתנועה דרך קבע. כך נהג גם ר' ליבל לוין עורך "המודיע", והדברים ידועים לכל צמרת אגו"י והמודיע. בנוסף לזה, מהמאמרים שצוטטו לעיל מוכח גם כי בטאון אגו"י לא נמנע מלתקוף את חב"ד על מעשיה המכוערים ואיש לא פצה פה.

ובאמת, כדי ללמוד מה היה יחסו של "המודיע" לתנועת חב"ד, נוכל לשמוע עדות מפי בעלי הדין עצמם. בכפר חב"ד מיום י"ז טבת תשמ"ב נכתב: "משיחות שקיימתי השבוע עם מספר ידידים וקרובים, מפי כמה מהם שמעתי בהבדלי נוסחאות אותה שאלה: מדוע חייבים אנו להתייחס בכלל לדברים שכתובים או לא כתובים בעיתון כמו "המודיע". וכי איזה חידוש גילית בכך שהמודיע מחרים כמעט לחלוטין את עניני חב"ד ואת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א... יש לדעת: גם הסילופים והשקרים בנושאים שוליים לכאורה, הם מגמתיים בהחלט". הכותב מביא דוגמאות להחרמת דיווח על פעולות חב"ד ב"המודיע", והוא מסביר זאת: "יש בזה מגמה גלויה, להסיח את לב המוני הציבור החרדי ממנהיגותו הקדושה של כ"ק האדמו"ר שליט"א, ובשלב שני לא לבצע הוראותיו".

בגליון 37 מוצאים אנו שוב: "ויותר מזה בשיחות בין חסידי חב"ד, ניכרות התלבטויות אם להגיב על יחסו של המודיע לחב"ד או להתעלם ממנו. בכך שהמודיע מתעלם מכל ענין חיובי של חב"ד – אין חידוש... אין גם חידוש כאשר הוא מתקיף – ברמז או בגלוי – את אנשי חב"ד".

זאת ועוד, גם במהלך המו"מ שנערך בין הסיעה המרכזית באגו"י לבין "דגל התורה", הסכימה הסיעה המרכזית לעיקרון שלפיו מודעות וידיעות של חב"ד לא יפורסמו ב"המודיע". [טיוטת ההסכם עם הנספח, בו נכתבו הדברים הנ"ל הובאו במלואם ב"ערב שבת" י"ב תשרי תשמ"ט]. הדבר בא לידי ביטוי מבחינה מעשית בעיצומו של המו"מ – בעשרת ימי תשובה נמנע "המודיע" מלהדפיס את מכתבו של הרבי מליובאביטש לשנה החדשה שפורסם בעיתונות החילונית.

קע יצוין שאותם עסקנים שדרשו לתת סיקור לחב"ד בעתון, נתנו יד למערכת "המודיע" כאשר בתוך ולאחר מערכת הבחירות בשנת תשמ"ט, השמיט "המודיע" במכוון שמות גדולי ישראל מדיווחים שונים, וכל זאת משום ששמו של מרן הגרא"מ שך הופיע ביניהם. הר"י שפיגל הי"ו במכתבו הנזכר להנהלת "המודיע", כותב: "בראשית החורף הנוכחי, שיגרתי מניו יורק ל"המודיע" כתבה על ועידת אגו"י בארה"ב, ובה גם ציינתי שבמושב מוצ"ש הוכרז על ברכותיהם של כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א והגרא"מ שך שליט"א. ועיני חשכו, בראותי אח"כ איך שיד זדונית מחקה את שני השמות גם יחד. ב"יתד נאמן" וב"אידישע ווארט", פורסמו שני השמות, וב"המודיע" – מחיקה! הדבר הזה חזר על עצמו מספר פעמים, והגיע לשיא בידיעה על כינוס הנהלת "ועד הישיבות", שממנה נמחקו שמות כל המשתתפים גדולי

בערב יום הכיפורים תשמ"ט - כשבוע לפני סוף מועד הגשת הרשימות לכנסת - התקבל הסכם על דעת כולם, כאשר כל מרכיבי האגודה מעונינים לשנות הן בעניני הסיעות והן בענין הציות לגדולי התורה, וכמובן שלא לפגוע בגדולי התורה. אולם במוצאי יו"כ התברר כי חוג מסוים לא יאפשר קיומו של הסכם זה.

חשתי חשמים

דאגה לכלל ישראל

1. מוסכם כי נציגי התנועה בכנסת פועלים ודואגים בכל פעולותיהם למען כבוד שמים כלל ישראל ויהדות התורה. לא יקבלו ולא ידרשו לא לעצמם ולא לאחרים תפקידים ממלכתיים מעבר לחברותם בכנסת וחברותם בוועדותיה.
2. מוסכם באופן חד משמעי כי כלל התקציבים יחולקו באופן שווה והגון לכלל מוסדות התורה - פער תלמיד - לישיבות, לחינוך העצמאי, תהי"ס, כוללים, סמינרים לבנות, מוסדות לבע"ת וכד'.
3. פעולות ויחודיות ייעשו ע"י המפלגה כולה וסניפיה בהתאם למבנה האירגוני כמוף להסכם זה. בכל שאלה השנויה במחלוקת הוראות ועדת הרבנים, היא הקובעת.
4. תורה ויהדות לעס תיפעל תעשה בהתאם למטרותיה להרחבת שיעורי התורה והפצת יהדות כרחבי הארץ, לא תינתן העדפה לחוגים ותנועות נוער מיוחדות מכל סוג שהוא, כמו"כ תורכב הנהלתה על בסיס שיויוני צמור ובפיקוח מלא של ועדת הרבנים.

הסכם שלום ולאחדות באגודת ישראל

בין
הסיעה המרכזית - חסידי גור
לבין
התאחדות בני תורה
אגה לנעשה בארה"ק ומתוך נאמנות לרעיונה של אגו"י שסדורה עליון וצוק"ל ולאחדות יהדות התורה תחת הנהגת גדולי ישראל הוחלט והוסכם בין שני הצדדים כדלהלן:
האירגוני

קט ועדת רבנים פריטטית אשר תפקידה יהיו כדלהלן:
להביא לידי חידוש הרכב כיתרה של אגו"י - מועצת גדולי התורה וחידוש ישיבותיה כמסד עליון באגו"י.

ועדת הרבנים תיפעל כמסד קבע אשר תתווה מדיניות בתיפקודם הסופי של נציגי אגו"י, להכריע בכל שאלה השנויה במחלוקת ולפקח על הנעשה בתנועה. ועדת הרבנים תדון בנושאים השונים לאחר דיון כנושא הנדון במוסדות התנועה וסמיעת כל צדדי הנושא.

ועדת רבנים זו תוקט לא יאוחר משבועיים ימים מיום הגשת הרשימות לכנסת והיא תפעל בצורה ובהרכב שנקבע, אא"כ חשנה מועצת גדולי התורה החלטה זו.

באם לא יתאפשר חידוש הרכב מועצה"ת בתוך י"ב חודש ידונו שני הגושים מחדש על דרכים נוספות להביא לידי חידוש הרכב מועצה"ת.

לכ"א מהצדדים ישנה אפשרות למנוע באופן מוחלט פעילות של התנועה או נציגיה או מוסדותיה ע"פ הוראה מפורשת של מורה דרכו שליט"א.

בהתאם לרעיונה של אגו"י יהיו צמודים פעולות ופירסומי אגו"י לכלל של נהרא נהרא ופשוטי בכל הקשור לרבנים וקהילות. ולמותר להוסיף כי ייעשה הכל ע"י כל הצדדים שלא ייפגעו ח"ו רבנים מנהיגי קהלות וכו'.

יתד נאמן בפרסומיו יתן ביטוי הולם לפעולותיה, החלטותיה, ומערכותיה של אגו"י ונציגיה ומכלי למנוע ידיעות ופרסומים אודות ש"ס, אגו"י תדווח ותפרסם גם ביתד נאמן את פעולותיה ופירסומיה.

- א. נספח להסכם שלום ולאחדות באגודת ישראל המהווה חלק בלתי נפרד מהסכם כולו בהמשך לסעיף 5 לא יחולק בטאור התנועה "המודיע" ידיעות או מודעות אמילו בתשלום של כל תנועה העומדת מחוץ לרעיונה של אגו"י ושל חב"ד, וכן לא יופיעו נציגי אגו"י בכינוסים של כל תנועה העומדת מחוץ לרעיונה של אגו"י ושל חב"ד, אא"כ תהיה הוראה ישירה של מורה דרכו שליט"א של אחד הצדדים, ועדת הרבנים כאמור בסעיף א'.
- ב. כמו"כ לא יפרסם העתון "יתד נאמן" פרסום כל שהוא אודות חב"ד אא"כ תהיה הוראה ישירה של מורה דרכו שליט"א של אחד הצדדים, ועדת הרבנים של העתון.
- ג. לגבי האמור בסעיף דאגה לכלל ישראל, סעיף 1, נקבע, למנוע כל סק, שנציגי אגו"י בכנסת יכולים לעשות הכל במי"מ הקואליציוני לקבל מנכ"לים וסמנכ"לים במשרדי המשלה וכד'.
- ד. ועדת מח"ס יחד עם יתר הגורמים בתנועה תשב לשות רשימת הדרישות שיש להעלות בשם המי"מ הקואליציוני: ביניהם, בעיית הישיבות הק', החינוך העצמאי, דירות לזוגות צעירים, בעיית הפרמגנים וכו'.
- ה. מוסכם לבא בדבריהם מיידיית עם סיעת ש"ס ע"ס ליצור שיתוף פעולה פרלמנטרי, עם סגירת הקלפיות, לשיגת השגים לקידום ענייני הדת בישראל במי"מ להרכבת קואליציה, חוץ שסיעה על עקרונות אגו"י וגישתה לשפלה, כמוף להחלטת ועדת הרבנים.

טיוטת ההסכם עם הנספח בין נציגי אב"ת לסיעה המרכזית, אשר בו סוכם ש"המודיע" לא יסקר את פעולות חב"ד.

ישראל מן השורה הראשונה שהכל חרדים למוצא פיהם. וכל זה בגלל ששמו של הגרא"מ שך שליט"א נמנה עמיהם. נחרדתי עד עומק נפשי למשמע הפרטים כיצד נעשתה נבלה זאת - כיצד נשמעה צריחתו המבעיתה של הלבנר הצעיר ה'כוכב החדש' מסית ומדיח. כאשר ראה ששמו של הגרא"מ שך שליט"א מופיע בידעה, זעק, מה? חומייני ב'המודיע'? ומיד הזדעק רח"מ קנופף ה"ו מביתו למרות השעה המאוחרת, ומחק את כל השמות גם יחד. האירוניה המרה היא, שבדיוק באותו ערב התפגר חומייני בפרס, וב'המודיע' למחרת שממנו נמחקו בזדון שמות גדולי ישראל - הפאר והתפארת של יהדות התורה - הופיע שמו של הצורר חומייני, לא פעם אחת אלא פעמים הרבה.

כמו"כ מאז הצטרפה חסידות בעלזא ל"דגל התורה", עתון "המודיע" נמנע מלסקר עדה קדושה זו. גם כאשר עברו על עדה זו בחורף תשמ"ט ימי שמחה גדולים, כשאלפים מבני הציבור החרדי השתתפו בהתועדויות ובשמחת הבר מצוה של בן האדמו"ר שליט"א - וב'המודיע" לא קיימת לפתע עדה מפאורה בשם "בעלזא".

וכך מתאר את השתלשלות הענינים רבי אהרן פלדמן שליט"א, מנהל רוחני
דישיבת "כנסת בית אהרן" ומראשי אב"ת: "נציגי אב"ת נפגשו עם נציגי אגו",
והגורם המרכזי באגו" הסכים בעיקרון לכל הנושאים המרכזיים. ואכן, הגיעו
לסיכום על הנושאים המרכזיים – חידוש סמכותה של מועצת גדולי התורה,
"המודיע" ישמש במה לכל החוגים ויהיה פתוח שוב להשמעת דעותיהם, ועוד
נושאים. אחד הנושאים היה, חב"ד – הוא לא יורשה להפיץ דעותיו מעל דפי
המודיע, שהרי הוא תמיד לחם באגודת ישראל... במוצאי יום כיפור נכנס
לתמונה חוג חסידי מסוים, אשר הכריז שלעולם לא יאפשר קיומו של הסכם זה.
ובאותו לילה הודלף תוכנו של ההסכם הסודי – אשר נשמר בנספח – לפרסום
בעיתון "ערב שבת", כדי להביך את הצדדים החתומים עליו. בשלב זה, הבינו
חוגי "דגל התורה" כי אין כל כוונה כנה בצד שכנגד, לקיים את ההסכם, ואין הם
נושאים ונותנים, אלא כדי להשהות את ההחלטה, ולהרויח זמן עד לאחר המועד
הסופי להגשת הרשימות, וכך להעמיד את "דגל התורה" בפני עובדות מוגמרות,
בלא יכולת לתקן את המעוות. ולכן, איבדו חוגי "דגל התורה" את אמונם
באנשים עמם נשאו ונתנו – עצם העובדה שהיתה הדלפה מכוונת, הוכיחה
נחרצות כי כוונת הצד השני היתה והינה בלתי טהורה קעא.

קעא) ראה דבריו במלואם במדור "דבר מרביצי התורה". גם כאן בשלב זה הוכחה השליטה הבלעדית
בבטאון "המודיע". ועל כך כותב עורך "המודיע" הר"י שפיגל במכתבו הנזכר: "היתה זו תדהמה לכל
עובדי 'המודיע' להיוודע למחרת יוה"כ, כיצד הפך העתון לקלף מיקוח במו"מ שהתנהל בין 'הסיעה
המרכזית' לבין אב"ת [אשר הפך אח"כ ל'דגל התורה'] וכיצד נמכר העתון במו"מ בין שני גורמים שאין
להם שום סמכות ושום רשות להתדיין על ראשו של 'המודיע'. בהסכם שנחתם בין שני הגורמים בע"כ,
הובטח – כידוע לכולם – למנוע ב'המודיע' כל פרסום לחב"ד, בין בידיעות בין במודעות. 'הסיעה
המרכזית' – בצר לה, מפחד להתמודד לבד במערכת הבחירות לכנסת – הסכימה הפעם, בצורה
הרצינית ביותר, להפוך את 'המודיע', סחורה למקח וממכר פוליטי. בצד 'הסיעה המרכזית', נטל חלק
פעיל ובולט ביותר חברנו רח"מ קנופף הי"ו. דבר כזה לא אירע בתולדות העתון מיום היווסדו, שאחד
מעורכיו יעשה עם העתון כאילו היתה זו נחלת הסיעה שלו. אין יותר ועה"פ העולמי, שבידיו כל מניות
העתון ועל שמו הוא רשום כחוק. אין יותר הנהלת 'המודיע', שנבחרה כחוק ע"י הווע"פ העולמי. יש רק
עורך-מנהל עם סיעה שלו, והם בעלי בתים על הכל! אכן דוקא מצד אב"ת היתה עירנות לשאלה זו,
שכן מי זה אומר שהבטחת סיעה – גם אם נמנה עמה עורך-מנהל – תקוים? על כך העיד בפני אחד
מנציגי אב"ת שישבו במו"מ עם 'הסיעה המרכזית'. כי כאשר עורר את השאלה ושאל אם לא צריכים
לכנס את הנהלת 'המודיע', השיב לי הרח"מ קנופף, אין בעיות, אני זה שמנעתי עד כה את ישיבות
הנהלת 'המודיע', ועכשיו אדאג שתכנס ותאשר את ההסכם!...

השאלות הללו הן נוקבות וקשות, שהרי במשך כמה שנים סערו הרוחות מסביב לשאלה זו של פרסומי
חב"ד, גורם שלא הסתיר את עוינותו ל'אגודת ישראל', ולא העלים אף פעם את מגמתו לגרום פילוג
ופירוד בין חלקי אגו". אילו נענתה 'הסיעה המרכזית' לדרישה זו, היו מונעים הרבה מחלוקת והרבה
מעשי פירוד. לא היה מופיע 'יתד נאמן', ולכל הפחות המאמץ של כינוס 'כינר' בחורף תשמ"ח היה
מוכתר בהצלחה. זכור לי כמה מאמצים עשה הרח"מ אברמוביץ הי"ו, כדי להביא לכינוס הנהלת
'המודיע', ע"מ לחתוך בנושא, אבל מנעו זאת ממנו. והנה כאן יכולה 'הסיעה המרכזית' – בלי ניד
עפעף – לחתום על הסכם על הפסקת פרסומי חב"ד! [ראה מכתבו ב'ערב שבת', כ"ב אלול
תשמ"ט].

ואכן, בנקודה זו הורו גדולי התורה לנציגי אב"ת שאין לוותר. וזו מהסיבה הפשוטה, שהדבר הוכיח כי אין בדעתם להשתנות שינוי מהותי ושורשי, אלא רק הסכמי סיעות, רוטציה וכדו'. כי הרי יסוד היסודות של כל ארגון חרדי, הוא ציות מלא לגדולי התורה – והרי כידוע, מלבד מה שלחמה מאז תנועת חב"ד באגו"י ובגדולי התורה – תפארתה של אגו"י – קעב מסתייגים גדולי התורה נחרצות משיטתם^{קעג}

¹ לאחר התכנסות

דבר זה בא לידי ביטוי אף במו"מ שהתנהל באותו פרק זמן עם נציגי פא"י, כשלבסוף התקבלה החלטה – בין לילה במושב עסקנים בלבד^{קעד} – לצרף את חברי פא"י לרשימה, באיחוד מלא. והרי דבר אחד ברור: שאלה זו היתה מאז ומעולם אחת השאלות כבדות המשקל שעלו על שולחן מועצת גדולי התורה, ונדונה בכובד ראש במשך שעות ארוכות. לעיתים התקבלה החלטה להתיר את הצירוף, ולעיתים לאסור. וגם כאשר התירו, נעשה הדבר בתנאים כובלים, כפולים ומשולשים, שדרשה מועצגה"ת – רק כ"בלוק טכני" בלבד, חתימה על הסכם המחייב ציות למועצגה"ת וכו'. בשנת תשל"ד החליטה מועצגה"ת להתיר את צרופם בתנאים דלעיל, ובשנת

קעב דוגמא לכך, ראה לעיל בהערה קמ"ג.

קעג ראה לעיל בהערה ק"כ. גם לאחר מכן כשנעשה איחוד עם תנועת חב"ד – כשפעיליה עבדו במרץ רב למען רשימת אגודת ישראל המאוחדת, ובמרכז ההסברה של מערכת הבחירות עמד ענין זה של קירוב תנועת חב"ד – הראה הדבר יותר מכל עד כמה לא היו מעונינים מנהלי המו"מ בשינוי מהותי ויסודי. הם העדיפו את תנועת חב"ד, על פני גדולי התורה שעמדו מאחורי אב"ת, ועל פני כל הציבור הגדול, האגודאי הנאמן, הצועד בעקבותיו. והרי תנועת חב"ד לחמה תמיד בעד המזרחי, כאשר גם דעותיה לרוב הם כהמזרחי, אם זה בדרך החינוך בכך שמוסדותיהם מסונפים לרשת החינוך הממלכתי דתי, ואם זה דרכם בשלימות הארץ שהיא מעל לכל – שהרי גם כשקראו במערכת הבחירות שנת תשמ"ט "באופן יוצא מן הכלל" להצביע למען אגודת ישראל, קוראים הם להצביע ג' משום ענין של "שלימות הארץ" – סיסמתם של אנשי "גוש אמונים". והרי מודעה לדוגמא שפירסמו בעתונות הכללית: "אגו"י המאוחדת והמחודשת, הצועדת בדרך החסידות, ממזגת בתוכה עכשיו תורה עם ח"י מעשה... היא דוגלת בשלימות התורה, שלימות העם, ושלימות הארץ..." ["ידיעות אחרונות", יום שלישי ז' חשון תשמ"ט, עמ' 26].

ובענין זה מן הראוי לצטט את מכתבו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל – גאב"ד ירושלים ומייסד אגו"י בארץ הקודש [ראה לעיל בפרק "יסוד האגודה בארץ"] – וכה דבריו: "ובשעה זו אשר חברי ועד האגודה באים לשכלל ולפתח את האגודה, עליהם להזהר תחילה בזהירות מדויקה לשמור על קיום האגודה ועל צורתה הטהורה, שלא תטושטש ח"ו ע"י חברים שאינם הגונים. כי על כן אין הם רצים אחר ריבוי החברים – טוב להם מספר פחות של חברים, אך שאלו יהיו מסורים באמת למטרות האגודה ושאיפותיה. כי לא כל המכונה חרד ראוי להתקבל, ביחוד בארץ ישראל מרכז הלב של כל העולם. ומעניין לציון שהציונים והמזרחים משתדלים להכניס אל האגודה אנשים משלהם, במסוה של צביעות על פניהם במטרה להרוס את האגודה מתוכה ופנימיותה". ["האיש על החומה" 388].

קעד ראש רשימת "אגודת ישראל המאוחדת" הרב מ.ז. פלדמן, הודה בראיון לעתונות שכל יציאתם בצורה זו לבחירות, היה בהחלטת העסקנים בלבד, כשרק יותר מאוחר זכו לקבל את ברכתם של האדמו"רים. בראיון לכפר חב"ד גליון א' חשון תשמ"ט שאלו המראיין: "היו שמועות על הסכם רוטציה עם ח"כ ורדיגר". ועל כך עונה לו הרב פלדמן: "כל ההסכם הזה היה לפני שידענו שחב"ד נכנסה לפעילות, ולפני שידענו שנזכה לקבל את ברכתם הנלהבת של צדיקי הדור שליט"א".

תשל"ז אסרה – זו היתה למעשה ההחלטה האחרונה בנושא קיעה. וזה היה הקש אשר שבר את גב הגמל, אשר בו הוחלט כי א"א בצורה זו לחזור למפלגה קיעה.

יסוד "דגל התורה"

בערב סוכות תשמ"ט, כתב נשיא מועצה"ת מרן הגרא"מ שך שליט"א "קריאה נרגשת" להקמת תנועת "דגל התורה", כשאליו מצטרפים גדולי ופוסקי הדור. כפי אשר חזה הציבור החרדי על בימת הנשיאות של כנס היסוד של "דגל התורה", שהתקיים בכ"ח תשרי תשמ"ט.

הציבור החרדי לעדותיו ופלגיו, בהיותו אגודאי נאמן ומסור, קיבל את הקמת "דגל התורה" בשמחה גדולה על הקמתה מחדש של "אגודת ישראל" המקורית, ולהחזרת עטרה ליושנה.

קעה ראה לעיל בהערה קל"ז. ויש לצטט מכתב מרן בעל "קהלות יעקב" זצוק"ל אשר אקטואליותו לא פגה – כאשר פא"י היתה בעבר חלק ממורשה הדוגלת בשרות לאומי לבנות ובגיוס בני הישיבות, ובפעם הזאת כחלק מאגו"י המאוחדת: "לאשר הגידו לי שמפרסמים על שמי שקרים על אודות מפלגת הפורשים, המכנים עצמם בשם פא"י. לזאת ראיתי חובה, להודיע שמפלגה זו ממפלגות המחבלות בכרם ה'. עושים מעשה זמרי, ומתהפכת לכל צד שחושבת להשיג על ידי זה ריווח פוליטי, ולא פעם הפכה הקערה על פיה. ברור שכל המחזיק בה ומחזק אותה – הן במישרין והן בעקיפין – אז כשנזכה להגאל בב"א יוצג מפלגה זו עם כל המחזיקים בה, לחרפות ולדראון, ומי שחס על כבודו של הקב"ה יתרחק מהם ומהמונם ובל יספה בכל חטאתם". [קריינא דאיגרתא עמ' רל"ו].

קעו וכך אמר רבי אביעזר פילץ שליט"א ראש ישיבת תפרח בכנס שנערך בישיבת אופקים: "האמת כפי שידוע, שכל המחלוקת הזו פרצה על קוצו של יו"ד, אבל קוצו של יו"ד משמו של הקב"ה. ועל זה, הורה לנו גדול הדור ששווה לשם כך לשלם ולהפסיד את הברכה, ולשבור את הכלי שמחזיק ברכה – את השלום". [ראה דבריו במלואם במדור "דבר מרביצי התורה"].

והייתי אגו"י זוכרים שכבר היה דבר מעולם – אם כי לא על רקע אידיאולוגי. היה זה בערב הבחירות בשנת תשכ"ט התכנס המרכז הארצי של אגודת ישראל באולם הכינוסים ברח' ברויזבסקי בתל אביב, כשעל הפרק עומד בחירת מועמדים לרשימה לכנסת. ה"סיעה המרכזית" העלתה דרישה אולטימטיבית תקיפה לכל הסיעות: שנציגה השני ברשימה הרב י. מ. אברמוביץ יוקדם מהמקום השישי המוקצב לו למקום החמישי. ואם לא כן היא פורשת מאגודת ישראל ומקימה רשימה עצמאית. ונימוקה עמה, מאחר ובמקום הראשון עומד אמנם נציג שלהם, נשיא התנועה הנערץ הרב יצחק מאיר לויין [אשר לא השתתף בכנס זה משום מחלתו, ויו"ר הישיבה היה סגנו הר"ש שדרוביץקי ז"ל] אבל הוא כבר זקן, ומי יודע... ואם יקרה משהו באמצע הקדנציה, הרי שבמקומו ייכנס הרב מזרחי החמישי ברשימה. ראשי הסיעות האחרות סירבו בתקיפות, ואז קמו כל אנשי הסיעה המרכזית נטשו את המקום ועברו לאולם סמינר "בית יעקב" בתל אביב ושם קיבלו החלטה על פרישה והופעה ברשימה עצמאית, כשהם מפרסמים "הודעה לעיתונות" שזכתה למחרת היום בכותרות מרעישות בכל עתוני הארץ.

ראשי הסיעות האחרות היו אובדי עצות. הם יצאו במשלחת לכמה מגדולי ישראל, עתרו והתחננו, אבל העלו חרס בידם. לבסוף פנו לביתו של מרן ה"קהלות יעקב" הסטיפלר זצ"ל שפסק להם: העוול כלפי הרב מזרחי ז"ל משווע וזועק לשמים, אבל על זה אסור לפלג את התנועה, ומוכרחים למצוא עצה איך להפיס את דעתו ולהחזיר את השלום על כנו.

לבסוף נמצאה הדרך. חבר הכנסת דאז, ר' שלמה יעקב גרוס נ"י גילה אדיבות מיוחדת: הוא התחייב בפני הרב מזרחי ז"ל כי יתפטר לטובתו למשך שנה אחת, בתמורה לכך שבהצבעה יועבר למקום שישי. וכך נתאפשר מיקומו של הרב אברמוביץ במקום חמישי והשלום שב על כנו.

החלטה זו של גדולי התורה לצאת לבחירות לכנסת ה-12 ברשימה נפרדת, היתה מספר ימים לפני תום מועד הגשת הרשימות. ראשי אב"ת עמלו במרץ רב, כאשר בתוך מספר שעות הצליחו לאסוף אלפי חתימות לצורך הגשת הרשימה כפי החוק. בתחילה היו מעונינים ראשי אב"ת לתת למפלגתם את שם "אגודת ישראל", וזאת משום שרוב חברי מועצה"ת תמכו ברשימתם קע"ז. אולם ע"פ חוק הרשימות לכנסת של מדינת ישראל, נשאר השם "אגודת ישראל" לאותו פלג אשר לקראת בחירות אלו התאחד עם "פועלי אגודת ישראל" איחוד מלא, ויצא לבחירות תחת השם "אגודת ישראל המאוחדת" קע"ח.

קע"ז התומכים ברשימת "דגל התורה" היו חברי "מועצת גדולי התורה": הגרא"מ שך, הגרש"ז ברוידא, כ"ק האדמו"ר מבעלז"א, הגרמ"ש שפירא, הגר"נ קרליץ, הגרא"י זלזניק. כשאליהם מצטרף הגר"ש אלישיב – שהיה מצטרף מדי פעם לישיבות מיוחדות של מועצת גדולי התורה. מאידך התומכים ברשימת "אגודת ישראל המאוחדת" ללא סייג ואשר נתנו לה את ברכתם הנלהבת היו: כ"ק האדמו"ר מגור, ויז'ניץ, וסדיגורא, ואחיו של כ"ק האדמו"ר מגור הגרפ"מ אלתר שליט"א. ^[אוצר החכמה]

מספר חברים במועצה"ת נמנעו מלהביע כל דעה במי יש לתמוך בפעם זו לכנסת ובהם: כ"ק האדמו"רים מערלוי, סלונים, ובוסטון, הגר"ש שניאורסון, וכן הגרש"ז אויערבך – שאף הוא היה מצטרף לעיתים לישיבות חשובות של מועצה"ת. אם כי יש לציין שגם אלו מחברי מועצה"ת שנמנעו מלהביע דעה, הרי שהראו אותות הערכה ל"דגל התורה" ע"י אמצעים שונים. כ"ק האדמו"ר מערלוי שליט"א ששהה בעת התקיים "כנס היסוד" של "דגל התורה" בחו"ל, שלח את בנו הרה"ח רבי שמעון סופר שליט"א בראש משלחת של חסידות ערלוי להשתתף בכנס. כ"ק האדמו"ר מבוסטון שליט"א נתן את בית מדרשו המרכזי אשר בשכונת הרנוף שבירושלים, לכנס למען "דגל התורה", כשבנו רבי מאיר הורביץ שליט"א – רב ביהמ"ד – נשא דברים נלהבים. [ראה דבריו במדור "דבר מרביצי התורה"]. גם בניו של הגרש"ז אויערבך שליט"א – רבי שמואל שליט"א ראש ישיבת מעלות התורה, ורבי עזריאל שליט"א רב קהלת חניכי הישיבות בבית וגן, השתתפו בכנס היסוד, ואף כתבו מכתבים נלהבים למען תנועת "דגל התורה". [ראה מדור "מכתבי רבותינו"]. כמו כן האדמו"ר מסלונים והגר"ש שניאורסון, הפסיקו את השתתפותם בישיבות מועצה"ת של "אגו" המאוחדת.

קע"ח בניגוד לשם הרשימה, הנקבע לפי חוק הרשימות לכנסת. הרי שעתון "המודיע" המוגדר כ"בטאון אגודת ישראל העולמית", ואשר הנהלתו נבחרה ע"י "הכנסיה הגדולה" מחובתו היה לשרת את כל פלגי אגודת ישראל [וכפי שתבע הר"י שפיגל בישיבת הנהלת "המודיע" באיסרו חג הסוכות תשמ"ט – ראה במכתבו הנזכר להנהלת "המודיע" מובא ב"ערב שבת" כ"ב אלול תשמ"ט]. אולם למעשה גם כן נראתה השליטה ב"המודיע" של חוג אחד בלבד, כש"המודיע" נותן במה רק לפלג אחד כשמאידך מרבה הוא לתקוף את שני הפלגים האחרים ב"אגודת ישראל" – ש"ס, ו"דגל התורה", תוך כדי קריאת שמות גנאי לחברים ממועצה"ת של אגו" – התומכים בש"ס ו"דגל התורה" – כ"פלגנים", ו"בעלי מחלוקת" וכד'.

מן הראוי לציין שהאינטרסנטיות שהשתלטה על "המודיע", הביאה למעשה חמור הנוגע ליסודות הדת. בקיץ תשמ"ט פירסמו גדולי התורה המובהקים ובתי הדינים, חרם כללי על ספריו של עדין שטינזלץ – "התלמוד המבואר" וכו' – מאחר והם מלאים דברי אפיקורסות [ראה דבריהם ב"יתד נאמן" מיום עש"ק פרשת דברים אב תשמ"ט]. בית הדין של חסידי גור פירסם מתחילה ב"המודיע" [מיום ה' מנחם אב תשמ"ט], מכתב תמיכה בעדין שטינזלץ כמי שמזכה את הרבים. אולם לאחר זמן חזרו בהם מעט מן הנכתב במכתב הראשון. משום כך לא פירסם "המודיע" את דבריהם של גדולי התורה שביניהם הגרא"מ שך, הגר"ש אלישיב, כ"ק האדמו"ר מסאטמר, הגר"ש וואזנר ובית דינו. הגר"נ קרליץ ובית דינו, הגר"ח קריזוירט, מוצ"י העדה החרדית בירושלים ועוד.

כיהודה ועוד לקרא לאיסורם של גדולי התורה, יש להוסיף דברים שאמר עדין שטינזלץ עצמו בראיון לעיתונות [מעריב ה' מר חשון תש"נ]. המראין מספר ששטינזלץ אמר לו: "רציתי לעסוק בתלמוד כבתחביב בלבד, אלא שהתחביב הלך וגדל ואני עדיין מאוהב בתחביבי זה – שהוליד את הביאור

מאחר והגרא"מ שך היה ממקימיה וממנתבי דרכה של תנועת ש"ס, חששו ראשי התנועה מפגיעה בתנועתם ע"י הקמת "דגל התורה", ע"כ כתב הגרא"מ שך מכתב מיוחד המורה לבני עדות המזרח להצביע ש"ס. והרי קטעים ממכתבו: "הנני פונה בזה לכל החרדים לדבר ה' ולבני התורה שיחיו, לפעול למען תנועת ש"ס אשר הוקמה לפני כארבע שנים בראשות מועצת חכמי התורה שליט"א... והנני בזה לעודדם ולחזקם, ומבקש מכל מי שיש בידו לפעול לטובת הרשימה הנ"ל, ובמיוחד כל איש ואיש מאחינו הספרדים ועדות המזרח בלי יוצא מן הכלל, כדי שהחרדים לדבר ה' יצביעו לרשימת ש"ס". ואכן, הרמוניה נפלאה שררה בין תנועת ש"ס לתנועת "דגל התורה", אף בימי מערכת הבחירות – העתון "יתד נאמן" שירת את שתי התנועות, ואף פורסמו מודעות שונות מטעם שתי התנועות יחד, כאשר במקומות מרוחקים ברחבי הארץ, אורגנו הסעות משותפות לשתי התנועות ביום הבחירות.

היתה זו מערכת בחירות סוערת במיוחד בקרב הציבור החרדי. גדולי התורה די בכל אתר ואתר יצאו אל המוני שלומי ישראל, ע"מ לומר את דבר ה'. גם מרן הגרא"מ שך – על אף חלישותו הרבה – נאם מספר פעמים לפני רבבות מבני הציבור החרדי כשהמסר המרכזי בדבריו היה: אין אנו רוצים להנציח פילוג קטן, אגו"י לא נוסדה בשביל לשלוח צירים לכנסת, אגו"י היא ארגון כל החרדים לדבר ה', אולם כאן בארץ מחובתנו לשלוח נציגים כדי להציל מה שניתן, אולם מאחר

לתלמוד הבבלי והירושלמי. בהמשך מספר המראיין: "מפעל אדירים זה נעשה ע"י צוות מסייע קטן של עשרה חמשה עשר איש העוסקים במחקר בסיסי, כש'חומר הגלם' מגיע אל שטיינזלץ, והוא עצמו כותב את הדברים, משום שלדבריו: 'אני אחראי לכל מלה המופיעה בפירושים, בין שמדובר בשגיאה ובין שמדובר בחידוש'. אבל בו זמנית מתעניין הרב, על פי הודאתו, כמעט בכל דבר בעולמו, החל בסיפורי בלשים ומדע בדיוני, עבור למטימטיקה ובעלי חיים וגם ספרות ילדים. שטיינזלץ אינו חושש להודות בכך שהוא מתעניין בפוליטיקה, ולעתים אף בחיי כדורגל [כשיש לו זמן לצפות בטלוויזיה] עד שהוא קורא את תוצאות המשחקים בעתון... ומוסיף המראיין: "לאחר שאת גישתו לגבי התלמוד אומר שטיינזלץ 'משום שהוא מורה לנו את השפיות', הוא מבקר בחריפות פולחנים דתיים שאינם קשורים לאינטלקט, פולחנים המדגישים את הלב והרגש... תוך כדי כך הוא ער להתנוונותה של הדת המימסדית, וגם על כך יש בפיו דברים קשים: 'משעמם לעשות דברים רק משום שכן נעשו מאז ומקדם'..."

קטע) אכן, היה זה הגרא"מ שך שכתב מנהמת ליבו מספר שנים קודם לכן, כאשר נפתח בית ספר "בית יעקב" לחוג מסוים בלבד: "הנה באתי בזה להביע צערי על מה ששמעתי ופורסם בעיתון, שעומדים לפתוח 'בית יעקב' מיוחד לחוג מסוים. ולדעתי זה התחלה של הרס על בתי ספר 'בית יעקב', אשר היה מקובל על כל החוגים מיום הוסדה עד היום, בהסכמת כל גדולי ישראל עוד בחיי החפץ חיים צוק"ל, ובחיי גדולי האדמו"רים צוק"ל. וכל משך שנות קיומה עד היום הרבה עשתה... ועתה באים להניף גרזן על כל החינוך הקדוש הזה. ואם יש צורך להוסיף עוד בית ספר – יפתח, אבל בלי שם לואי... ולדעתי, בזה יהרס כל מערכת החינוך העצמאי. ובלי החינוך, אין טעם בכלל לאגודת ישראל. ומה יפה היה לראות בשעת הכנה"ג, את האיחוד אשר שרר בין כל הפלגים. ואם אחר כך יצא פילוג כזה במערכת החינוך, שאין ביכולת האגודה לאחד את כולם – אינני רואה שום זכות קיום לאגודת ישראל. ועל כן באתי בבקשתי, שכבודו שליט"א יעמוד בפרץ בזה [מכתבים ומאמרים] ח"ג, עמ' נ"ב].

ובמפלגה הנושאת את שמה של אגו"י לא נוהלו הדברים ע"פ דעת תורה הרי שמחובתנו לעשות רשימה שתשמע לדעת תורה^{קפ}.

מאחר ומפלגת "אגו"י המאוחדת" איחדה בתוכה חלק מהחוגים חסידיים בראשות רבותיהם שליט"א – אחרי שבבחירות תשמ"ד עזבו חוגי בני עדות המזרח, ובבחירות אלו עזבו חוגי בני התורה וחוגים חסידיים רחבים – היו שרצו לקרוא למערכת הבחירות לכנסת הישראלית מערכה על החסידות – "מחלוקת חסידים ומתנגדים" – על אף שב"דגל התורה" הסתופפו ליטאים וחסידיים ובראשם חסידות בעלז המפוארת^{קפא}. דימוי זה בין מערכת בחירות לבית נבחרים ל"מחלוקת חסידים ומתנגדים", יכול לגרור בעקבותיו תוצאות נוראות למשך שנים רבות. בעקבות זאת יצא ראש ישיבת פוניבז' הגרא"מ שך שליט"א מספר פעמים במכתבים נרגשים, על מנת להוקיע את ה"עלילה השפלה" כלשונו^{קפב}.

קפ) ביטוי לדברים אלו, מוצאים אנו בדבריו של ר' מרדכי נוישטט יו"ר הועד להצלת נדחי ישראל שע"י אגודת ישראל העולמית. הנ"ל סיפר שכאשר היה במוסקבה בראשית חורף תשמ"ט, ניסו כמה מראשי פעילי תנועת התשובה לנקוט בצעד מעשי של הקמת גוף מרכזי ציבורי, וזאת עקב הרוח החדשה הנושבת בבריה"מ. בעת התכנסותם התלבטו הללו תחת איזה תנועה יקרא הגוף החדש – מאחר והיו מודעים היטב לנעשה בארץ ישראל במערכת הבחירות – לבסוף החליטו לקרוא לו בנתיים "אגודת ישראל – דגל התורה", מתוך החלטה שההכרעה הסופית תיפול לאחר שישאלו את פיו של מרן הגרא"מ שך שליט"א.

[אח"י 1234567]

ממוסקבה המשיך הר"מ נוישטט לארץ ישראל, ומיד נכנס לראש ישיבת פוניבז' והציג את השאלה. דעתו של הגרא"מ שך לא היתה נוחה מהנוסח שכתבו: הלא מדובר בחו"ל וברוסיא – אמר, בעקבות זאת תוקן הנוסח ונקבע השם "אגודת ישראל" [מתוך שיחה עם ר"מ נוישטט נ"י, "דגלנו" תמוז'אב תשמ"ט].

קפא) רבי שמואל דויטש שליט"א מראשי ישיבת "קול תורה" וממייסדי אב"ת, גילה לאחר הבחירות בראיון לעיתונות: "במוצאי שמחת תורה השנה הגיעה אלינו משלחת של כמה מנכבדי וזקני הסיעה המרכזית, שהזהירו, כי יש שינסו לתת למערכת הבחירות גוון של 'מחלוקת חסידים ומתנגדים'. יש הרוצים לנפח ולהוביל אווירה מסוג זה – הסבירו – ואולי כוונתם הסופית שבאמת תהיה מחלוקת נוראה שכזו. הם ביקשו, שנעשה כל שביכולתנו למנוע מהם להפיץ זאת ולטפח מגמה פסולה וחמורה זו, מתוך החשש העמוק לזק החינוכי והציבורי שהיא עלולה להביא בעתיד, וסופה מי ישורנו. מיד פנינו אל ביתו של מרן הגרא"מ שך שליט"א, דיווחנו וסיפרנו לו את הדברים בשם אומרם. הוא הזדעזע כולו לנוכח המזימה השפלה והוצאת שם רע בנושא כה רגיש, ומיד כתב את מכתבו בענין זה, שניכר בין שורותיו כי נכתב בדם לבו, מתוך מרירות עצומה לנוכח העובדה שטופלים עליו עלילות שפלות שכאלו. יצוין, כי באותו ערב התייחס לנושא זה גם כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א, כאשר נשא דברים חוצבים בפני אלפים רבים מחסידי, ותקף את המגמה הנפשעת ליצור "מחלוקת חסידים ומתנגדים", ולהשתמש בשם הבעש"ט הק' ותלמידיו זיע"א למטרות פוליטיות. מיד למחרת התקשרו אלינו אותם יהודים נכבדים – בעלי תחושת אחריות – ואמרו כי העסקנים והתעמולנים שרצו לנקוט במשימה זו הביעו בגלוי צער על ש"קילקלו" להם את מזימתם והתבטאו במילים: 'הוציאו לנו את הנשק מהידיים'..." [ראיון ליתד נאמן], עש"ק כ"ט טבת תשמ"ט].

קפב) ראה מספר ממכתביו בענין זה במדור "מכתבי רבותינו". יש לציין שעל אף דבריו המפורשיים של ראש ישיבת פוניבז' הגרא"מ שך שליט"א בענין זה, וכן הצטרפותו בריש גלי של כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א לתנועת "דגל התורה" – כשהוא מדגיש שאין להשתמש בשם הבעש"ט הק' לצרכים פוליטיים [ראה דבריו במדור "דבר מרביצי התורה"] – עם כל זה לא נמנעו אחדים מראשי "אגודת ישראל

"אנחנו אגודת ישראל"

ביום כ"ח תשרי תשמ"ט התקיים בירושלים, "כנס היסוד" של תנועת "דגל התורה", בהשתתפות אלפים רבים מבני הציבור החרדי בארץ הקודש, בראשות גדולי ראשי הישיבות מרביצי התורה, וגדולי פוסקי הדור. את המשא המרכזי נשא מרן ראש ישיבת פוניבז' שליט"א, כשהוא זועק מרה על מצב הדור בכללותו. במשא זה הכריז: "אגו"י היא חיבור של אנשים חרדים לדבר ה' – אנחנו אגודת ישראל"קפ"ג.

המאוחדת", לחזור שוב ושוב על הדברים החמורים הנ"ל. הרב מ.ז. פלדמן ראש סיעת אגו"י בכנסת אמר בראיון: "המסר הרעיוני היחיד שלהם היא מלחמה בחסידות, אני רואה צו השעה, חובה שאין חשובה ממנה, של כל החסידות ושל כל יהודי המתקומם נגד המלחמה בחסידות, להתלכד כאיש אחד למען כבוד שמים, כבוד הבעש"ט... אנחנו כוללים עכשיו את כל הכוחות החיוביים... כשהמאבק הוא על כבוד שמים, על כבוד החסידות, על כבוד הבעש"ט הק', על כבוד גדולי צדיקי הדורות..." [כפר חב"ד"א חשון תשמ"ט].

כשוך סערת הבחירות פירסם שוב הגרא"מ שך שליט"א – מכתב נרגש ביותר בו דוחה הוא את העלילה שהוא נגד חסידים, אולם "המודיע" שוב סירב לפרסם זאת. ועל כך מספר הר"י שפיגל במכתבו הנזכר: "הגרא"מ שך שליט"א כתב ופירסם מכתב נרגש ונוגע ללב, בו הוא דוחה את העלילה השפלה שהוא שונא חסידים. 'המודיע' סירב לפרסם את המכתב, פירסמו גירסאות שונות על הדבר, וכמנסה בענינים אלה, לא האמנתי לגירסאות שפורסמו. בדיוק הזדמנתי אצל רח"מ קנופף הי"ו, והוא סיפר לי ביוזמתו, כי הוא זה שהחליט על הסירוב לפרסם את המכתב, באומרו למפרסם שפנה אליו: זה בדיוק כמו שהרב שך יאמר על יום שני שהוא יום שלישי – האם אאמין לו? כלומר, שהרב שך הוא שקרן בכותבו שהוא לא שונא חסידים! ואז אמרתי לו: זה לא יותר 'המודיע' שלי, ואיני יכול עוד לעבוד בו – גם הדם שלי איננו מים..."

רוח זו של "המודיע" לשוות בכל מחיר למערכת בחירות זו "מחלוקת ליטאים וחסידים", הביא את העתון לפרסם בעמודו הראשון תחת הכותרת "קריאתם של צדיקי הדור למען הרשימה", גם כאלו שמעולם לא קראו בשמם לבחור ב"אגודת ישראל", וביניהם ה"בבא ברוך" מנתיבות שקרא במכתבו להצביע הפעם ג' משום: "שהיום אגו"י מאחדת בתוכה את כל ממשיכי דרכו של אור שבעת הימים מן הק' הבעש"ט זיע"א. ואף בראיון לעתונות ענה ה"בבא ברוך" לשאלת המראין מדוע החליט הפעם לבחור ג' ולא הליכווד: "היתה התלבטות, בלילה ראיתי אותו – את אביו הבבא סאלי זצוק"ל – והוא עוטה בגדים לבנים וכולו זוהר, אמר לי אני רואה שאתה מוטרד במשהו, אמרתי לו אני מתלבט, ואז הוא אמר לי לך בדרכי ותצליח, ע"כ החלטתי לתמוך באגו"י שזו דרך החסידות..." [יום השישי, ב' כסלו תשמ"ט].

גם לאחר הבחירות דיברו ראשי אגו"י על: "יד החסידים על העליונה". ועל כך נכתב בביטאון "דער איד" של חסידי סאטמר ש"ל לאחר הבחירות: "הפעם שימש הנצחון לא רק כהכרעה במערכת בחירות, שחוזרת על עצמה מדי כמה שנים, כי גם כהוכחה ניצחת וסופית ש"יד החסידים על העליונה", וכה יצאה ההכרזה על פני תבל. ההכרעה זו איננה דבר כה פשוט, ובודאי שאיננה תלויה במנין סתמי של קולות בוחרים ללא בדיקת איכותם. נצחונה של אגודת ישראל בבחירות אלו היה פרוס על פני המדינה כולה, והיא קיבלה הפעם מאות אלפים ורבבות קולות, אפילו ממקומות שבהם קיבלה בעבר רק חצי תריסר קולות או פחות מזה. נדמה לנו שבדיקת האיכות של קולות אלו, יכולה להערך אצל הבלן דקהלה קדושה אילת וכדומה שמן הסתם יוכל למנות על אצבעות יד אחת כמה תושבים נמנים בין לקוחותיו. הואיל ומספר הלקוחות אינו אפילו כעשירית ממספר הבוחרים למען הרשימה החסידית, הרי ברור שמי שהוכיח ש"יד החסידים על העליונה" נמנה בין אלה שאיננו רוצים לכתוב כאן את תוארם ההולם. אוי לה לחסידות, שכאלו הובילוה לנצחונה. ואוי לנו, שראינו את החסידות מגיעה לשפלות כזו." [ראה את הכתבה מ"דער איד", ב"יתד נאמן" י"ב אדר א' תשמ"ט].

קפ"ג) ראה דבריו במלואם, וכן תאור המעמד המרומם, במדור "כנס היסוד".